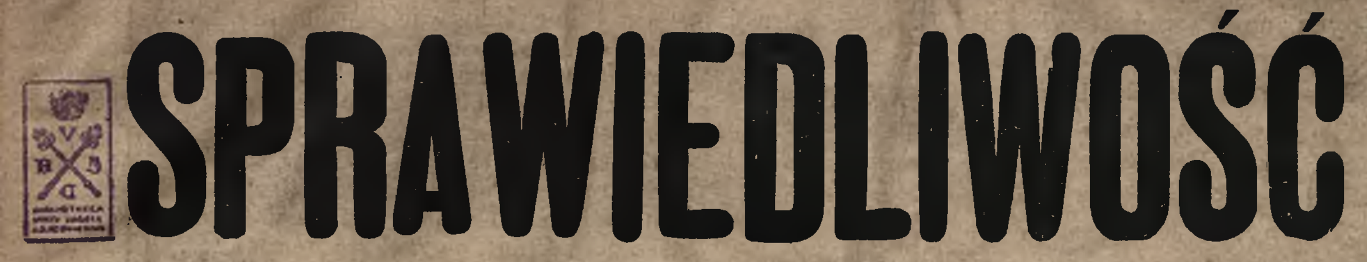
Nr. 1. Kraków, dnia 12 stycznia 1903 r. **Rok XI.**

Organ Izraelicki dla spraw ekonomicznych, społecznych i politycznych.

wychodzi dwa razy w miesiącu.

Wydawca i Redaktor:	Redakcya i Administracya:	Prenumerata wynosi:
Ch. N. Reichenberg.	Kraków, ul. Starowiślna Nr. 45.	rocznie 6 Kor. — półrocznie 3 Kor.

Rok jedenasty.

Z numerem niniejszym wstępuje nasze pismo w jedenasty rok swego istnienia. Na czele progromu, który opublikowaliśmy w pierwszym numerze „Spawiedliwości" we wrześniu 1892 r. wystąpiliśmy z tendacyą działania na polu umożliwienia proletaryuszom żydowskim w małych miasteczkach naszego kraju, żywienia się za pomocą produktywnej pracy przemysłowej. Gdyby dziesięcioletnia działalność pod hasłem naszej tendencyi nie była uwieńczona dodatnimi skutkami, wtenczas niemógłby nam także nikt odmówić naszej dobrej chęci i długoletniego poświęcenia dla wielkiej, nawet bardzo wielkiej, myśli przyprowadzenia masy biednych i wynędzniałych współwierców do godnej zarobkowości produktywnej. Tem większe jest nasze zadośćuczynienie, że nie potrzebujemy się ubiegać o niczyje względy z powodu nieudania się tej dziesięcioletniej pracy, bo taka się dosyć dobrze udała, można śmiało twierdzić, że ona została właśnie uwieńczona doskonałymi skutkami, które poniżej skreślić sobie pozwolimy.

W roku 1894 wystąpili posłowie dr. Arnold Rapoport de Porada i dr. Emil Byk w następstwie naszego dłuższego zachęcenia z próbą akcyi pomocy dla biednej ludności żydowskiej w Galicyi. Wtenczas nie znajdowała się w kraju się ani jedna maszyna do wyrobu pończóch, radziliśmy z naciskiem, aby te maszyny zaszczepić w Galicyi, co się właśnie stało, albowiem ów komitet akcyi pomocy rozdał w Krakowie i Chrzanowie do 100 takich maszyn bezpłatnie, i familie, które je otrzymały, żywią się z nowych i podrabiania używanych pończóch. „Jewish Colonization Association" w Paryżu widząc, że eksperyment maszynami do wyrobu pończóch. udał się wspomnianym posłom, chcąc uczynić także cokolwiek na polu złagodzenia nędzy żydowskiej w Galicyi, rozdała i ona w Kołomyi, Buczaczu i Stanisławowie 500 sztuk takich maszyn, gdzie mnóstwo familij, które do czasu otrzymania tych maszyn formalnie marły z głodu, obecnie z wyrobu pończóch skromnie się utrzymują. Ale oprócz tych bezpłatnie ze strony owych dwóch instytucyj dostarczonych maszyn, sprowadza sobie teraz publiczność stanu średniego takie maszyny wprost z różnych fabryk i obecnie jest w Galicyi blizko 1000 takich maszyn w użyciu.

Nie ustajemy jeszcze w naszej pracy co do rozpowszechnienia maszyn dla wyrobu pończóch. W Galicyi jest miejsce na 100,000 takich maszyn (pataz artykuł drugi niemiecki w tym numerze). Akcya pomocy powyż wspomnianych posłów ustała po świetnie udanej się próbie, a to w skutek zaniedbania tej tak ważnej i dla kraju doniosłej sprawy ze strony subkomitetów ... akcyi, którym było poruczone prowadzenie t... ve Lwowie i Krakowie.

Widząc, że biedna ludność żydowska w Galicyi na darmo oczekuje pomocy od ich koryfeuszów zaczęliśmy w energiczny sposób alarmować bogatych i wpływowych współwierców w Paryżu, Londynie, Berlinie i Wiedniu, przedstawiając im w naszem piśmie opłakany stan ekoonmiczny małomiejskich żydów w Galicyi i konieczność obcej pomocy w drodze przyprowadzenia biednych i zgłodniałych do pracy przemysłu domowego. Głos nasz poruszył serca stowarzyszeń „Bnai Brith", które wystąpiły i założyły w Wiedniu Towarzystwo ku niesieniu pomocy biednej ludności żydowskiej w Galicyi.

(Hilfsferein für die nothleidnede jüdische Bovölkerung in Galizien). Towarzystwo to działa całkiem na podstawie programu „który przedłożyłiśmy temuż w seryi, składającej się z czterdziestu artykułów wstępnych" naszego pisma, naturalnie w języku niemieckim). Towarzystwo to działa dopiero 15 miesięcy i już wniknęło do 75 miast, gdzie daje biednej ludności pracę na polu przemysłu domowego.

Przyczyniliśmy się zatem i do stworzenia tego tak dobrze działającego i dla przyszłości zbawienego d... biednych żydów w małych miasteczkach obiec...ego towarzystwa, jak i do jego sposobu działan...łku bogatych izraelitów w Krakowie i zachod... licyi wogóle zastosowali się do naszych bez-

ostatnich nawoływań i założyli fabryki i zatrudniali robotników i urzędników.

Z innej strony nastały z powodu naszych ustawicznych zachęcań, różne mniejsze zakłady przemysłowe, tak w Krakowie jak i na prowincyi. Myśl uwolnienia żydowskich rzemieślników w Galicyi i na Bukowinie od święcenia niedzieli, wyszła w roku 1894 przy przeprowadzeniu tej ustawy ze „Sprawiedliwości“ (Czytelnicy nasi którzy mają dobrą pamięć to nam zapewnie potwierdzą).

W ostatnim roku przeprowadziliśmy próbę w Krakowie, aby skłonić żydowskich właścicieli dóbr do zatrudnienia robotników ich wyznania; wzywaliśmy bieduych żydów do roboty polnej, i mnóstwo tych z chęcią i pilnością pracowało przy koszeniu siana i kopaniu ziemniaków. Prąd ten, który od nas wyszedł, rozpowszechnia się po całej Galicyi. Walczyliśmy z kahałami, aby te rozszerzyły prawa wyborcze i zajmowały się także ekonomicznem położeniem ich członków gmin. Walka ta także została uwieńczona dobremi skutkami.

Wspieraliśmy przy każdej nadarzającej się sposobności wszystkie instytucye humanitarne, niemniej wszystkie akcye na polu dobroczynności w naszej gminie. Przy macherkach wyborczych nie wzieliśmy udziału i od tych stronilismy absolutnie.

Nie karmilismy naszych Szan. Czytelników ani fantazyami, ani utopiami; nie podburzaliśmy przeciw rządowi i jego organom, nie podjudzaliśmy biednych przeciw zamożnym, dążyliśmy podczas naszej dziesięcioletniej czynności publicystycznej do pozytywnych i dla społeczeństwa użytecznych celów.

Jak dotąd tak i nadal działać zamierzamy, do czego niech nam Bóg dopomoże.

Redaktor.

Die Strickmaschine *).

An die Adresse der verehrlichen Strickmaschinen-Fabriken in Oesterreich und Deutschland.

Die Strumpfwaren-Wirkerei hat in Galizien eine grosse Zukunft vor sich. In diesem Lande leben unter 7½ Millionen Einwohnern cirka 2 Millionen Seelen, die baar jeder Beschäftigung sind und die Erwerbslosigkeit dieser Menschenmasse könnte nur vermittelst der Ausbreitung verschidener Hausindustrien allmählig gebannt werden. Wir sagen desswegen vermittelst der Hausindustrien. weil bis dato in Galizien ganz wenig grossindustrielle Unternehmungen vorhanden sind, welche viel Arbeitskräfte in Anspruch nehmen könnten und desswegen befindet sich hierzulande eine Hunderttausende umfassende arbeitsfähige Menschenzahl, die sich für staunend billiges Geld der Hausarbeit widmen würde. Die geeignetste Hausindustrie für Galizien wäre die Strumpfwaaren-Erzeugung. Diese Behauptung stellen wir auf Grund erfolgreich durchgeführter Experimente auf. Vor einigen Jahren wurden von phylantropischer Seite circa 600 Strickmaschinen unter arbeitslustigen Familien in galizischen Städten vertheilt und jede Familie, welche daselbst über diese Maschine verfügt, und solche verwendet, leidet mehr keine Noth.

Die bis dato thätigen Strickerinen arbeiten in den Städten, in welchen sie den Wohnsitz haben, sovohl neue Waare als Raparaturen blos für die Privatkundschaft; von einem Exporte kann selbstredend noch keine Rede sein, weil die Zahl der im Lande vorhandener Strickmaschinen zu gering ist, um Warenmassen für die Ausfuhr fertigstellen zu können. Aber die Resultate der Experimente mit den besagten Maschinen können die Annahme bestärken, dass dazulande sich eine riesenhafte Strumpfwaren — Hausindustrie entwickeln würde, wenn die armen arbeitsfähigen Familien auf welcher Weise zu Maschinen reichen und einen Stricker-Lehrcurs durchmachen könten.

Unserer Uebersicht gemäss könnten dazulande mit Jahren bis 100.000 Strickmaschinen angesetzt werden, wenn es der mittellosen Bevölkerung ermöglicht werden könnte, gegen Theilzahlungen, zu Strickmaschinen zu gelangen. Wir erlauben uns daher, diejenigen Strickmaschinen Fabriken, in Oesterreich und Deutschland, denen wir gegenwärtige Nummer zuschicken, auf das galizische Absatzgebiet aufmerksam zu machen. Mögen solche in den Städten Lemberg, Krakau, Tarnow, Stanislau, Kolomea, Przemyśl, Jaroslau, Rzeszów, Drohobycz und Buczacz für ihre Fabrikate Agenturen mit Lagern errichten, von welchen die Strickmaschine an Ort und Stelle, wie in den umliegenden Orten der Stadt, in welcher die Agentur etablirt wäre, gegen geringe Theilzahlungen zu verkaufen wäre.

Jede solche Agentur müsste bei sich zugleich eine Strickerin haben, die eventuell im Stricken Unterricht ertheilen Könnte.

Würden sich, wie wir hoffen, Fabriken finden, die unsere Anregung beherzigen, könnten diese dazulande wirklich ein Bombengeschäft erziehlen und dabei würde unsere Intention, der Bevölkerung Maschinen zu varschaffen und das Land zu Verindustrialisiren, der Verwirklichung entgegengehen.

*) Zdziwiony bardzo, że galicyjskie fabryki [illegible] maszyn nie wyrabiają dotychczas maszyn dla wyrobu [illegible] Mozeby spróbowali pp. Zieleniewski, Górecki [illegible] zfabrykować takie maszyny, które mają [illegible] w Galicyi.

Lokalne.

Kupcy galicyjscy do ustawy przeciw opilstwu.

W niedzielę dnia 28 z. m. odbyło się w sali tutejszej Rady miasta zebranie kupców krakowskich i z prowincyi pod przewodnictwem posła do Sejmu, p. Jana Kantego Federowicza.

Na porządku dziennym znajdowała się sprawa projektowanej ustawy przeciw opilstwu w Austryi.

Pan przedniczący zagaił posiedzenie wyczerpującem omówieniem szkodliwych konsekwencyi, któreby wynikły dla galicyjskich handlów korzennych, mieszanych i łakoci, jeżeli im ustawa zabroni sprzedaży wódek w zamkniętych naczyniach

i na kieliszki w tych samych lokalach, gdzie sprzedają inne towary i skończył jego wywody wezwaniem galicyjskich kupców do energicznego występowania przeciw przeprowadzeniu w mowie będącej ustawy.

Następnie odczytał p. dr. Leopold Caro, broszurę, którą tenże napisał na polecenie Kongregacyi kupieckiej w Krakowie, w której autor przedstewia niebezpieczeństwo dla galicyjskich fabryk rosolisów i innych trunków, jeżeli projektowana ustawa przeciw opilstwu przyszła by do skutku.

Po skończeniu odczytu przemówił p. dr. Henryk Szarski jako referent na zebraniu i wykazał niedopuszczalność przyjęcia tej ustawy, ustawa ta uniemożliwia fabrykantom wódek w Galicyi eksportowania ich wyrobów po za kraj.

Przemawiali jeszcze pp. Leon Schiller, radca Kongregacyi kupieckiej, Herman Statter i Juliusz Nachtlicht i nareszcie przyjęło zebranie jednomyślną rezolucyą, którą przedłożył referent p. dr. Szarski i która brzmi jak następuje:

Zgromadzeni kupcy w dniu 28 grudnia 1902 roku z inicyatywy krakowskiej Kongregacyi kupieckiej, poleca swemu komitetowi wykonawczemu, by wniósł petycyę do koła polskiego, względnie do Rady państwa we Wiedniu, by w razie uchwalenia ustawy przeciw opilstwu według projektu rządowego uzyskało postanowienie, że ustawa nie będzie miała zastosowania w Galicyi przynajmniej aż do chwili zupełnego ustania prawa propinacyjnego w jakiej bądź formie.

Równocześnie zgromadzeni wyrażają przekonanie, że prędzej zapobieży opilstwu i szkodliwym skutkom tegoż zakaz używania spirytnsu nie rafinowanego jako napoju.

Do komisyi stałej, mogącej działać w tej sprawie wybrano pp. Wład. Fiszera, Józefa Jawornickiego, dr. Henryka Szarskiego, Wiktora Suskiego, Leona Schillera i Jana Kantego Federowicza.

Rada wyznaniowa w Krakowie. W dniach 25 i 28 z. m. odbyły się posiedzenia tutejszej Rady wyznaniowej pod przewodnictwem prezydenta, p. dr. Horowitza. Porządek dzienny na obu tych posidezeniach był wyłącznie budżet na rok 1903.

Pan prezydent otworzył posiedzenie z dnia 25 z. m. wnioskiem, aby wszystkie płace urzędników w tutejszym Zborze systemizować jak w magistracie, n. p. II. III. IV. V. VI. ranga i t. p. tym sposobem zapobiegnie się po pierwsze raz na zawsze tym nienstannym zabiegom urzędników o podwyższenie płac i po drugie szukaniu protekcyi ze strony tych urzędników u przełożonych gminy, aby, ci wspierałi podania petentów o podwyższenie płac.

Nad tym wnioskiem otworzył p. prezydent dyskusyę, w której zabrali głos przełożeni pp. Joel Bauminger, Abraham Margulies, Mojżesz Isenberg II wiceprezydent Maks Ehrenpaeis i I wiceprezydent radca cesarski, Hirsch Landau. Wniosek p. prezydenta został uchwalony i sprawa definitywnego systemizowania płac wszystkich urzędników w gminie załatwi Reprezentacya na jednem z następnych posiedzeń.

Uchwalono dalej stabilizować pp. dr. Künstlingera jako sekretarza i Emila Hirsza jako kasyera gminy.

Po dłuższych i wyczerpujących dyskusyach nad pojedyńczemi tytułami budżetu, w których wzięli udział pp. dr. Jakób Junger, Mojżesz Isenberg, Joel Bauminger, Abraham Margulies, I wiceprezydent, Hirsch Landau, Salomon Süsser, Salomon Ritterman, Jakób Bober dr. Adolf Fislcher, dr. Henryk Schornstein, M. Jonkler, Sch. L. Anisfeld Meyer Wohl, Gedalie Langrock, dr. Leon Ader, B. Eichhorn, Jonas Anisferd i II wiceprezydent Maks Ehrenpreis uchwalono następujący budżet na rok 1903.

Rozchód.

I. Rabinat	17160	koron
II. Rzeźnia	18829	„
III. Utrzymanie biura	12423	„
IV. Zasiłki dla wdów	5264	„
V. Dobroczynność	24734	„
VI. Szpital	40357	„
VII. Cmentarz	13619	„
IX. Oświata	5000	„
X. Wydatki nieprzewidziane	3000	„
	1·46484	koron

Przychód.

I. Dochód z majątku i czynszów drzierżawnych	14·746	koron
II. Dochód z cmentarza	11·812	„
III. Dochód z podatku	26·000	„
IV. Zwrot kosztów leczenia	3·039	„
V. Mąka paschalna	3·525	„
VI. Dochód z opłat od mięsa i rzezi drobiu	72·809	„
	1·31·933	koron
Niedobór	14·551	„

Wtoku dyskusyi stawił przełożony p. Joel Bauminger wniosek aby uchwalić stałą subwencyę dla stowarzyszenia „Megadle Jesomim“ ale wniosek ten nie osięgnął większości.

Podanie redakcyi „Sprawiedliwośći“ o podwyższenie honoraryum za wypracowanie sprawozdań posiedzeń Rady wyznaniowej i zamieszczania tych w szpaltach tego pisma, od 500 do 800 koron rocznie, nie uwzględniło przełożeństwo, i to honoraryum będzie dalej wynosić tylko 500 koron rocznie.

Przecięciowo wypracowujemy i zamieszczamy w roku w naszem piśmie 18 sprawozdań z posiedzeń Reprezentacyi, zatem wynosi honoraryum za jedno sprowozdanie, które obejmuje czasem dwie szpalty „Sprawiedliwości“ 27 koron i 77 h.

Z powodu braku miejsca w obecnym numerze zaczniemy druk regulaminu szpitala izraelickiego dopiero w jednym z następnych numerów naszego pisma.

Wieczorek z zabawą taneczną. Na dochód stowarzyszenia ku rozdawaniu odzieży dla biednej dziatwy szkolnej, odbyło się dnia 10 b. m. w salach tutejszego kasyna obywatelskiego wieczorek połączony z zabawą taneczną. Program wieczorku składał się z „żywego dziennika“ i kwartetu smyczkowego. W „żywym dzienniku“ wzieli udział p. Gabryela Zapolska, Janowska, p. Adolf Neuwerth Nowaczyński, p. Wójcicka, p. Kazimierz Rawicz Królicki i Edmund Rosenhauch. Wszystkie te występy, a w szczególności p. Zapolskiej, wywołały nieustające poklaski ze strony licznego audytoryum.

W kwartecie smyczkowym, który wykonał dwa utwory klasyczne, brali udział znani w Krakowie artyści pp. Glücksman, S. Frommer, W. Frenkel i N. Weigel. Kwartet wywiązał się wyśmienicie ze swego zadania i tenże otrzymał swoje zasłużone uznanie od gości biorących udział w wieczorku. Następnie tańczono ochoczo aż do godziny 5 rano.

Komitet urządzający składał się z pp. dr. Fer-

dinanda Eichborna (przewodniczący) dr. B. Engländera, dr. Edwarda Ehrenpreisa, dr. Michała Lehrfreunda, dr. Zygmunta Lehrfreunda, Leopolda Süssera Bertholda Rapaporta, Leona Fausta i Edmunda Rosenhaucha.

Utyskiwano powszechnie na zabawie że sfery finansowe w Krakowie nie ukazały się w odpowiedniej liczbie na tym wieczorku, a tembardziej, że dochód z niego był przeznaczony na szlachetny cel t. j. zaopatrzenie marznącej dziatwy w buty i płaszcze.

Komitet węglowy rozdał tutejszym biednym do dziś dnia 3000 centnarów węgli. W tym roku dostarcza całą ilość dla komitetu potrzebnych węgli 5000 centnarów, skład węgli tutejszego Magistratu. Jest to właśnie bardzo wygodnie dla biednych, którzy są wspierani ze strony komitetu węglami, ci biorą sobie po centnarze z wozów magistrackich i płacą markami, które otrzymali od komitetu.

W tym roku należą do komitetu pp. Michał Fränkel (prezes i skarbnik) Herman Aschkenasy, Isak Lak, Eisig Splitter, Michał Feiner, Hirsch Katz, budowniczy N. Kopald, Abraham Langer, Hirsch Horowitz i Eliasz Buttner. Wykaz datków na węgle będzie opublikowany w naszem piśmie.

Odznaczenie obywatela żydowskiego. „Wiener Zeitung“ z dnia 10 b. m. ogłasza: Cesarz nadał przedsiębiorcy budowlanemu p. Dawidowi Rothirschowi w Krakowie, złoty krzyż zasługi z koroną.

Nie omieszkamy przy tej sposobności podać cokolwiek z życiorysu odznaczonego. Pan Rothirsch pochodzi z niezamożnych ale uczciwych rodziców w Nowym Sączu. Od samej młodości był skazany na własne siły, zgromadził sobie znaczny majątek długoletnią, wytrwałą i rzetelną pracą na polu przedsiębiorstwa budowli rządowych. Nie słyszano nigdy, aby p. Rothirsch wyzyskał swoich robotników, owszem cieszy on się z ich strony największą sympatyą. Jako obywatel jest członkiem wszystkich tutejszych instytucyj humanitarnych, jest człowiekiem skromnym i przystępnym. Odznaczenie jego wywołuje ogólne zadowolenie.

Uroczystość makabeuszowska. W sobotę dnia 27 z. m. urządziło tutejsze stowarzyszenie „Przedświt Haschachar“ uroczystość makabeuszowską, która się odbyła w lokalnościach czytelni „Esru“. Słowo wstępne wygłosił p. dr. Goldwasser. Poczem wykonano duet skrzypcowy. Deklamował 11-letni chłopiec poezyę hebrajską. Następnie przemówił p. Berkowicz kandydat rabinacki. Na końcu przemówili dwaj goście z Wiednia i Bielska. Wszystkim panom, którzy się przyczynili do uświetnienia uroczystego wieczoru, poklaskiwali słuchacze, którzy w wielkiej ilości wzięli udział w uroczystości.

Uroczystość mahabeuszowska. W niedzielę dnia 28 z. m. urządzano w tutejszym domie modlitwy imieniem „Scheiris Bnei Emunim“ uroczystość makabeuszowską, w której wzieła udział bardzo liczna publiczność ze wszystkich sfer towarzystwa tutejszych izraelitów. Chasan p Leisor Goldberger, odspiewał ze swoim chórem i z towarzyszeniem kapeli muzycznej p. Kriegera, kilka z jego najulubieńszych kompozycyj. Poczem przemawiali pp. Rubin Oerstein znany tutejszy magid i autor kilku dzieł hebrajskich o znaczeniu „chaniku“ i p. Samuel Spira, kupiec i hebraista, z dziedziny historyi makabeuszów. Obu tym mowcom poklaskiwano długotrwale.

Ein Druckfehler Im Berichte über die Generalversammlung des Hilfrvereines in Wien, welcher in Nummer 22 unseres Blattes vom vergangenen Jahre gedruckt war, ist durch schlechte Punktation auf Zeile 39 eine unrichtige Ziffer entstanden. Diese Ziffer macht blos 16·524 Kronen.

Wodotrysk na plantach ma być urządzony w niedalekim czasie między ulicą Floryańską a Sławkowską. P. Malecki inspektor ogrodów miejskich przedłożył magistratowi projekt skweru, który ma otaczać wodotrysk, a budownictwo miejskie pracuje już nad wygotowaniem projektu i kosztorysu. Koszta urządzenia wodotrysku mają być pokryte z kwoty 10·000 k. złożone na ten cel przez firmę Rumpel i Waldek.

Odznaczenie przemysłowca. Właściciel zakładu przemysłowego wyrobów papierowych (tutek cygaretowych i pudełek) w Krakowie, magister farmacyi i chemik, p. Władysław Bełdowski, otrzymał na międzynarodowej londyńskiej wystawie przemysłowo-hygienicznej w grudniu 1902 r. wielki krzyż zasługi i medal złoty. Wystawę tę urządzono w Londynie na cześć koronacyi króla Edwarda VII.

Arcyksiążę Karol Stefan, właściciel Żywicaczyzny, który poczuwając się do obowiązków obywatelskich w naszym kraju, otacza Polaków stałą życzliwością, przyjechał w sobotę z rana do Krakowa incognito. Arcyksiążę odwiedził najpierw JEm. ks. kardynała Puzynę, potem udał się do Akademji sztuk pięknych, nie zastał jednak nikogo, ponieważ wizyta nie była zapowiedzianą, a w gmachu Akademii robiono porządki. Następnie udał się arcyksiążę do pp. Axentowiczów, prof. Axentowicz malował jak wiadomo portrety arcyksięcia i jego rodziny i wypiwszy tam herbatę, odjechał na kolej, zapowiadając swój bliski ponowny przyjazd do Krakowa dla zwiedzenia miasta.

Rozmaitości.

Ludność Warszawy Dz. Pozn. pisze: „Warszawa przeszła cyfrę 750 tysięcy mieszkańców i jest ósmem miastem w Europie. Pierwszem jest Londyn z 5 milonanami w mieście samem i 2 w przedmieściach, razem 7 milionów; Paryż z 3 milionami, trzeciem Berlin 2 i pół milionów. Wiedeń milion 750.000 Petersburg milion 450·000, Rzym milion 200·000 Przez ostatnie 25 lecie wzrosła Warszawa w dwójnasób.

Londyn. Na posiedzeniu dorocznem członków związku młodych kobiet chreściańskich w Dublinie uchwalono rezolycyę na korzyść żydów rumuńskich Rezolucya brzmi: „Zgromadzenie młodych kobiet chreścijanek z Jrlandyi, które słyszało o obecnem obchodzeniu się z żydami w Rumunii, pragnie poważnie i surowo zaprotestować przeciwko kontynuowaniu tych prześladowań i wzywa radę związku ewangelicznego do podania do wiadomości rządu rumuńskiego tej uchwały, powzięto przez tysiące kobiet irlandzkich.

Tutaj przebywa po raz pierwszy przybyły do Europy arcykapłan Samarytan Ishan ben Amrambem Schalma Hakohen. Przedsięwziął on te podróż w celu wyjednania pomocy u Anglo Jewisch Association dla gminy swojej Nablus. Gmina ta składa się obecnie z 900 dusz i niemoże ponosić ciężaru samorządu, a zwłaszcza niepodobna jej utrzymać własnej szkoły.

115 lat życia W Łodzi zmarł niedawno Jakób Belchar w 115 roku życia, Belchar zajmował się pokrywaniem dachów. Trzy lata temu staruszek spadł

z dachu przy pracy i otrzymawszy ciężkie obrażenia ciała, wtedy dopiero usunął się od pracy. Zmarły pozostawił dwanaścioro dzieci, z których najstarszy liczy 88 lat. Do ostatniego tygodnia życia chodził regularnie rano i wieczór do bóżnicy na modlitwę.

Domy dla robotników. Ministerstwo spraw wewnętrznych wystosowało okólnik do władz krajowych, zawierający uwagi do ogłoszonego w sobotę rozporządzenia w sprawie udogodnień dla budynków ze zdrowemi i taniemi mieszkaniami robotniczemi. W okólniku tym „wyraża ministerstwo nadzieję, że władze polityczne w zakresie swej działalności przy zastosowaniu dotyczącej ustawy zwrócą uwagę na wszelkie udogodnienia, aby osiągnąć ważny socyalny cel ustawy".

Praga Tutejsza szkoła Talmund Tora, która istnieje od 47 lat może śmiało służyć za wzór wszelakim tego rodzaju instytucyom. Zakład ten nie tylko ma na celu popieranie wykładów religii mojżeszowej w publicznych szkołach ludowych miejskich i średnich, lecz nadto daje możność uczniom dokładnego poznania piśmiennictwa hebrajskiego. Szkoła składa się z dwóch odziałów, męzkiego i żeńskiego Męski dzieli się na ośm, żeński na 5 klas. Dla uczniów czechów istnieje odział z wykładem w języku czaskim. Lekcye są w ten sposób rozłożone, że każdy uczeń szkół publicznych. jakiejkolwiek kategoryi, może z nich korzystać nie zaniedbując zajęć szkolnych. Wykłady są bezpłatne.

Kairo W żadnym z krajów zachodnich i wschodnich, położenie żydów nie jest tak pomyślne jak w dawnym państwie Faraonów. Przyczyniła się do tego tolerancya arabów, spokój wrodzony mahometanom, jak i wzorowy porządek i nowoczesne prawodawstwo wprowadzone do Egiptu przez Anglików. Żydzi egipscy, nie ciemiężeni przez żadnych bakczyszu urzędników, ni ograniczani żadnemi wyjątkowemi prawami, ani też sztucznie spychani do poziomu parjów społeczeństwa, rozwineli swobodnie swe naturalne zdolności i są pożytecznymi działaczami na polu przemysłu, handlu i nauki. Młodsze pokolenie, wyrosłe pod rządami angielskiemi przyswaja sobie kulturę europejską, nie wyrzekając się żydowstwa i jego tradycyi. W roku bieżącym 38 żydów egipskich ukończyło uniwersytet w Kairze aby następnie znaleźć odpowiednie urzędy w ministerym skarbu, sądownictwie lub urzędach pocztowych i kolejowych. We wojsku służy już kilku żydów ze stopniem oficerskiem, jakkolwiek koran pozwala nosić broń tylko wyznawcom proroka.

Położenie materyalne gmin żydowskich w Egipcie jest świetnem. Gmina Kairo posiada np. $1^{1}/_{2}$ miliona franków gotówki, oraz 20 dużych domów. Gmina ta prócz rabinatu utrzymuje 5 synagog, 2 szpitale, jedną klinikę oczną, 2 zakłady dla ociemniałych, przeszło 40 szkół Talmud-Thora dla dzieci ociemniałych rodziców i inne zakłady dobroczynne. Wogóle gminy egipskie wiele czynią dla ociemniałych, których liczba z powodu warunków klimatycznych jest tam bardzo znaczna.

Bukareszt Rumuńskie izby handlowe otrzymały polecenia zarządzenia spisów rzemieślników, w celu powołania do życia przewidzianych nową ustawą korporacyi rzemieślniczych. Artyuł 44 pomienionej ustawy wymaga jednak by liczba rzemieślników mających utworzyć korparacyę wynosiła co najmniej 50 a każdy z nich posiadać musi prawa obywatelskie i polityczne, co naturalnie czyni korporacyę niedostępnemi dla rzemieślników żydów i wogóle obcokrajowców.

Podług doniesienia „Curierul Financia" w Jassach najwięcej rzemiślników liczy szewstwo i krawiectwo, ale rumuni rzadko się tam rzemiosłami zajmują. W Jassach liczących 80·000 mieszkańców gdzie mieszka 5·000 do 6·000 rzemieślników, przeważnie żydów i cudzoziemców, liczba osób posiadających kwelifikacyę do utworzenia korporacyi rzemieślniczych, dochodzi zaledwie do 150—160 Nowa ustawa dogadzać będzie znacznej mniejszości. a pozbawi chleba tysiące.

Berlin. Ostatni zeszyt czasopisma król. pruskiego biura statystycznego podaje cyfry dotyczące studentów wszechnic niemieckich, resp. pruskie. a pomiędzy niemi i wiadomości o wyznaniu studyów naukowych, dane te stwierdzają przedewszystkiem znaczną stosunkowo przewyżkę liczebną studentów żydów, odnośnie do innych wyznań, dowodzą one że ludność katolicka wzrosła żydowska zaś i ewangelików zmniejszyły się, lecz pomimo to żydzi byli w wyższych szkołach reprezentowani siedmkroć liczniej, niżeli wymagał tego stosunek ich liczebny do ogułu ludności.

Występująca tak jawnie u żydów gorąca chęć odbywania wyższych studyów wypływa po części z właściwości ich rasy, poczęści zaś z lepszego położenia ekonomicznego znacznej liczby rodzin żydowskich.

Londyn Prócz sir Marka Samuela lorda-majora czyli burmistrza Londynu, dwóch jeszcze izraelitów otrzymało godność burmistrzowską, a mianowicie H. E. Davis w Grawessend, który położył wielkie usługi przy organizacyi straży ogniowej w Anglii i kapitan H. M. Jessel, obrany burmistrzem Westminstern, siedziby rządu i parlamentu angielskiego. Kapitan Jessel jest członkiem Izby gmin i kapitanem 17 pułku lansierów.

Paryż „Academie des Inscription et Belles Lettres" przyznała rabinowi Izraelowi Lewi z Paryża nagrodę przeznaczoną dla autora najlepszego dzieła w dziedzinie nauk orjentalnych. Nagrodę powyższą, p. Lewi otrzymał za wydanie księgi Sirach.

Wiec prowadzących metryki. Przed kilkoma dniami odbył się we Lwowie zjazd prowadzących metryki żydowskiej w miastach galicyjskich i uchwalono na tymże, rezolucyę, aby dążyć do usunięcia małżeństw rytualnych, które są wprawdzie bardzo szkodliwe dla potomstwa, pochodzącego z tych małżeństw.

Znana już i rozchodząca się w tysiącach kilogramów

„KAWA ZDROWIA“

nie jest żadną domieszką do kawy zwykłej ziarnistej i nie tylko dorównywa jej w smaku, ale o wiele przewyższa ją pod wieloma względami.

Koffeiny nie zawiera a natomiast posiada 56·61% części pożywnych.

Cena tylko 70 centów za 1 klgr.

Jedna jedyna próba wystarcza dla przekonania się! Do nabycia we wszystkich handlach w paczkach po **35, 18 i 15 centów.**

Waśniewski i Grabowski w Podgórzu, Mały Rynek L. 18.

P. T. Odsprzedającym wysoki rabat.

Poszukuję

do mego handlu papieru i dzieł sztuk pięknych,

praktykanta

z ukończoną II klasą gimn. lub realną

Henryk Frist

w Krakowie ulica Floryańska L. 37.

PAROWA FABRYKA SZCZOTEK

J. BOGUCKI

Kraków — Zwierzyniec

poleca P. T. Kupcom wszelkiego rodzaju

SZCZOTKI

po cenach umiarkowanych.

W przemyśle prowadzony umiejętnie i ze światłem spotykamy wynalazki

SALVESOL

pochłania nikotynę, czyniąc ją zupełnie nieszkodliwą, dla palącego papierosy, czego zwykła wata dokonać nigdy nie może.

To najnowszy wyrób i wynalazek Fabryki Tutek cygaretowych „NORIS“

W. BEŁDOWSKIEGO

Magistra farmacyi w Krakowie.

Nadto polecam wszelkie inne gatunki tutek cygaretowych białych i żółtych »MAIS«. Na żądanie wysyłam okazy darmo i opłatnie. Do nabycia w trafikach i handlach

W. Bełdowski.

Poszukuje się akwizytorów.

Jeneralna ajencya zakładu asekuracyjnego, w którym publiczność wszędzie masowo się ubezpiecza i dla którego nie jest trudno pracować, poszukuje agentów miejscowych i dla podróży za prowizyą lub stałą pensyą. Bliższych wiadomości udziela redaktor tego pisma Starowilśna 35.

Ważne dla zakładów stolarskich.

Fabryczny skład parkietów, fornerów i listew KLEIN i LIEBERMAN

Kraków, ulica św. Tomasza L. 32. Telefon Nr. 490. Bogato zaopatrzony w wszelkiego rodzaju **fornery, forszty i dykty** z drzew krajowych, zagranicznych i zaeuropejskich do wyrobów meblowych, **listwy** w najrozmaitszych profilach z drzewa orzechowego, dębowego, jaworowego i bukowego. **Sztyce, filunki i listwy prasowane,** naśladujące rzeźbę w drzewie. NOWOŚĆ! Drzewo impregnowane w rozlicznych grubościach, w 90 kolorach, na mebelki secesyjne i dla celów artystycznego stolarstwa. Wielki wybór posadzek deszczułkowych i parkietowych. Dostawy tychże uskutecznia szybko i punktualnie z ułożeniem i bez po cenach umiarkowanych.

JOACHIM STEINBERG

Zakład artyst.-stolarski

w Krakowie, ul. św. Sebastyana L. 16

podejmuje się wszelkich robót meblowych wszystkich stylów, **robót budowlanych,** jakoteż kładzenia posadzek parkietowych.

Roboty wykonuje po cenach jak najtańszych i z najlepszego materyału.

Wina Palestyńskie

Józef Abraham, Zarządca Czytelni „Eszu“

w Krakowie, ul. Dietlowska L. 33,

utrzymuje skład win palestyńskich i sprzedaje takowe częściowo cenami bardzo przystępnemi.

Dr. Adolf Nichthausser

otworzył

Kancelaryę adwokacką

w Krakowie przy ul. Grodzkiej L. 4.

Odpowiedzialny redaktor: Ch. N. Reichenberg.

W drukarni W. Poturalskiego w Podgórzu.